

Komplexní inspekční činnost, která probíhá na základních a středních školách v šestiletém cyklu, se mimo jiné zaměřuje na komplexní hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, a to podle příslušných ŠVP. Zjištění komplexní inspekční činnosti, která jsou prezentována v této tematické zprávě, se vztahují k výuce přírodovědných předmětů a vycházejí ze dvou hlavních nástrojů sběru dat:

- Prvním nástrojem sběru dat jsou hospitace v přírodovědných předmětech na 2. stupni základních škol a na středních školách, kdy ve struktuře hospitací mají čtyři přírodovědné předměty (chemie, fyzika, přírodopis/biologie, zeměpis/geografie) vyrovnané zastoupení s tím, že na základních školách je o něco méně často zastoupena chemie a na středních školách pak zeměpis/geografie (blíže viz příloha 1). V rámci hospitací byly sledovány především informace o personálním zajištění výuky, o organizaci a průběhu výuky, o metodách a formách výuky a o využití podpůrných opatření.
- Druhým využitým nástrojem sběru dat jsou rozhovory s učiteli škol navštívených v rámci komplexní inspekční činnosti, kteří na těchto školách vyučují přírodovědné předměty (pro strukturu vyučovaných předmětů těmito učiteli viz příloha č. 1). Prostřednictvím těchto rozhovorů byly především získány informace o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků (dále i „DVPP“), o kvalitě školního klimatu, o podpoře poskytované učitelům ze strany školy a o hlavních překážkách a příležitostech vnímaných učiteli přírodovědných předmětů.

Tematická inspekční činnost, která byla realizována pouze na 2. stupni základních škol, se na rozdíl od komplexní inspekční činnosti zaměřila přímo na témata související s přírodovědnou gramotností, a to jednak prostřednictvím hospitací ve výuce (viz příloha č. 1 pro strukturu navštívených předmětů), jednak prostřednictvím rozhovorů s řediteli škol. Obsahově pak poskytla tematická inspekční činnost především informace o materiálních a personálních podmínkách výuky, o metodách a formách výuky, o pracovní atmosféře hodiny, o komunikaci a interakci ve třídě a o výskytu dílčích projevů přírodovědné gramotnosti v hodinách.

Konečně úroveň přírodovědné gramotnosti žáků 2. stupně základních škol byla hodnocena v rámci výběrového zjišťování dosažené úrovně přírodovědné gramotnosti žáků, a to testovou formou realizovanou prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET. Výběrového zjišťování se účastnili žáci 8. ročníku vybraného vzorku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Podoba šetření rovněž umožnila hodnotit dosaženou úroveň přírodovědné gramotnosti žáků ve vazbě na vybrané charakteristiky žáků a jejich škol (např. pohlaví žáka, studovaný obor žáka, velikost školy a další). Doplnující informace k výsledkům testů poskytlo elektronické dotazování jednak učitelů škol zařazených do výběrového zjišťování, jednak žáků účastnících se testu. Zatímco dotazování učitelů poskytlo především informace o jejich spokojenosti se zvládnutím vybraných přírodovědných dovedností žáky a o preferovaných podobách opatření pro rozvoj přírodovědné gramotnosti žáků, otázky žakovského dotazování se zaměřily především na oblíbenost školy, na typickou podobu vyučovací hodiny a na preferované změny podoby výuky přírodovědných předmětů.

Tabulka č. 1 uvádí počty škol, hospitací, učitelů a žáků jednotlivých typů šetření, které vstupovaly do hodnocení. Další popisné informace k výběrovému zjišťování dosažené úrovně přírodovědné gramotnosti žáků poskytuje příloha č. 2.

Vedle uvedených primárních dat jsou v tematické zprávě využita také vybraná sekundární data a zjištění, především data a zjištění MŠMT týkající se personálních podmínek vzdělávání⁴, a dále data a zjištění České školní inspekce prezentovaná ve starších tematických zprávách věnujících se oblasti přírodovědné gramotnosti žáků⁵.

4 MARŠÍKOVÁ, M., JELEN, V. (2019). *Hlavní výstupy z Mimořádného šetření ke stavu zajištění výuky učitelů v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

5 ČŠI (2018). *Rozvoj přírodovědné gramotnosti v základních a středních školách ve školním roce 2016/2017*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2016). *Mezinárodní šetření PISA 2015. Národní zpráva. Přírodovědná gramotnost*. Praha: Česká školní inspekce.